

Jägarskogen

Förslag till
**Skötselplan för
Jägarskogens naturreservat
Nykvarn kommun**

Förord

Föreliggande skötselplan har arbetats fram av Skogssällskapet på uppdrag av Nykvarn kommun. Arbetet har bestått i fältbesök av undertecknade samt en naturvärdesinventering som utförts sensommaren 2008 av Gunnar Isacsson på uppdrag av Skogssällskapet. Mikael Essmyren, miljöinspektör och naturvårdare på Nykvarn kommun, har varit till stor hjälp under arbetets gång och bidragit med värdefull information. En utgångspunkt för vårt arbete har varit hans genomgång av Jägarskogen i form av ett examensarbete från 2004.

Mats Niklasson, Patrik Ritzén, Mattias Eriksson

Innehåll

1	Beskrivning av naturreservatet.....	4
1.1	Administrativa data	4
1.2	Inledning.....	4
1.3	Historisk och nuvarande markanvändning	5
1.4	Naturförhållanden.....	6
1.5	Friluftsliv	9
1.6	Nuvarande bebyggelse och anläggningar.....	9
1.7	Planer och förordnanden	10
2	Plan för reservatets skötsel.....	10
2.1	Syftet med reservatet.....	10
2.2	Övergripande skötselåtgärder i naturreservatet.....	10
2.3	Skötselzoner	11
2.3.1	Skötselzon B, barr- och blandskog.....	11
2.3.2	Skötselzon SU, sumpskog.....	13
2.3.3	Skötselzon Ä, ädellövskog och gräsmark	13
2.3.4	Skötselområde V Vattenområde.....	15
2.4	Skötsel förslag områdesvis.....	15
2.5	Åtgärder och anordningar för rekreation och friluftsliv.....	19
2.6	Kulturlämningar	20
2.7	Jakt och fiske	20
2.8	Ridning.....	20
2.9	Utmärkning av reservatet	20
2.10	Dokumentation och uppföljning.....	20
2.11	Reservatsförvaltning.....	21
3	Källförteckning.....	22

Kartor

1. Natur- och rekreationsvärden
2. Skötselområden och zoner
3. Äldre kartmaterial

Bilagor

1. Rapport, artfynd och kortfattade skötselråd för delar av Jägarskogen, Nykvarn, Gunnar Isacssons inventering 2008.

1 Beskrivning av naturreservatet

1.1 Administrativa data

Namn	Jägarskogen
Kommun	Nykvarn kommun
Socken	Turinge
Församling	Turinge-Taxinge
Läge	Reservatet ligger 2 km sydväst om Nykvarns centrum.
Kartor	Terrängkarta 605 Fastighetskarta 65G 6dS Nykvarn
Fastighet	Del av Sandtorp 3:5
Gränser	Området är markerat på bifogad karta.
Area	98,1 ha
Därav landareal	50,6 ha
Markägare	Nykvarn kommun
Reservatsförvaltare	Nykvarn kommun

Naturtyper/markslag	hektar
Barrskog	23
Blandskog	9,9
Lövskog (ej ädellövskog)	4,2
Ädellövskog	6,6
Sumpskog (översilningsskog)	4,4
Betesmark	2,5
Vatten	47,5

1.2 Inledning

Jägarskogen är belägen cirka 2 km väst om Nykvarns centrum (bild 1).

Bild 1. Jägarskogen i Nykvarns kommun

Det blivande naturreservatet Jägarskogen är ett barr- och lövskogsdominerat område med skiftande markförhållanden beläget vid sjön Yngern i Nykvarns kommun, Stockholms län. På en relativt begränsad yta finns en stor variation av naturtyper. Sjön ligger på 38,5 m.ö.h och högsta punkten ligger på 60 m.ö.h. Området är cirka 1,1 kilometer långt, 650 meter brett på det bredaste stället och har en strandsträcka på 1,2 kilometer.

1.3 Historisk och nuvarande markanvändning

Jägarskogen har av äldre kartmaterial att döma haft den för den svenska skogsbygden vanliga indelningen i utmark (skogsbete) och inäga (slåttermark och åker). Gården Jägarskogen öster om det föreslagna reservatet finns utmärkt på en karta från 1696. Namnet Jägarskogen hänger samman med att gården varit skogvaktarboställe vid Nykvarns bruk. Den gamla utmarksgränsen är bitvis relativt tydlig än idag, en gräns som också bekräftas av en äldre karta (lantmäteriet 1824). Den tidigare inägomarkens släta slåtterängar och åkrar är ännu mestadels öppna och betade medan ojämna inägobackar idag är bevuxna med ek eller i olika stadier av igenväxning. Tidigare betades inägomark först efter slåttern. På utmarken, som domineras av barrskog idag, betade djuren under våren och fram till skörd. Spåren av utmarksbete finns kvar i form av torra enar, äldre träd med hävdpräglad vidkronig form och gamla betesskador på gran.

Skogen har förmodligen nyttjats mest till husbehov men kanske också mer intensivt under vissa perioder. Nykvarns bruk utvecklade sin järnhantering redan under slutet av 1500-talet, beroende på närheten till Mälarmården, den sörmländska bergslagen. Mälarmården är ett bergigt skogsområde som sträcker sig från trakten av Katrineholm upp mot Åkers Styckebruk. Med tiden utvecklades järnhanteringen ytterligare och efterfrågan på kol var säkerligen stor i området. Rester efter två kolbottnar i Jägarskogen är tydliga bevis för att kolning har förekommit någon gång tidigare i historien. Den äldre sammanhängande barrskogen i nordöstra delen började växa på 1860–70-talet enligt dateringar från borrhövar i området. Kanske har det samband med kolningen, eller dess upphörande. Man kan här hitta mängder med relativt välbevarade och tydligt äldre tallstubbar i relativt kläna dimensioner, vilkas avverkning möjligen/troligen har föregått dagens bestånd. Järnbruket i Nykvarn lades ner i början på 1860-talet ungefär samtidigt som ett pappersbruk växte fram på orten. Även om en stor del av skogen med dagens mått är äldre (140 år) finns rikliga spår av mänskligt brukande. Kring sekelskiftet 1900 har man dikat på flera håll och stubbar från tidigare avverkningar kan hittas i hela området.

Gissningsvis skedde också under 1800-talet uppodling av de rikaste slåttermarkerna i samband med modernare bruksmetoder och ökad efterfrågan på odlingsmark. Ekmarkerna ute på udden har förmodligen nyttjats till bete och/eller slåtter ända fram till andra världskrigets slut eller längre.

Jägarskogens gård arrenderar idag den gamla åkermarken till betesmark för hästar. Av annat sentida nyttjande märks två hyggen från 1990-talet centralt i området (Skötselområde 3 och 5) och partier med cirka 40-åriga barrplantager (Skötselområde 8 och 9) samt en cirka 40-årig ekplantering på ängs/åkermark (Skötselområde 12).

1.4 Naturförhållanden

Skogsmarken

Jägarskogen har en relativt variationsrik trädslagssammansättning och skiftande markförhållanden. Gran och tall dominerar, utom längst ut på udden där ek dominerar den tidigare inägomarken. Spår av äldre inägomark finns också på andra ställen i dagens skogsmark (skötselområde 4, 5 och 9), i form av, backdiken, vidkroniga hagmarksekar och lindar, eller i form av äng eller åker på utdikad torvmark, idag björk- och granbevuxna. Eken finns insprängd också i barrskogen som enstaka yngre individer och föryngring hittas över hela området. Asp hittas i ganska stor mängd, relativt grov och potentiellt mycket viktig för många trängda arter. Aspförkomsten tyder på äldre störningar, då den måste ha mycket ljusa förhållanden och helst markstörning för att kunna föryngras.

Av allt att döma har en stor del av området genomgått en kraftig störning kring år 1865, förmodligen i form av stora avverkningar vilket de många tallstubbarna av gammalt utseende (grå, eroderade, endast kärnved kvar) och flera borrhövar från träd tyder på. Ungefär samtidigt, eller något tidigare börjar de större ekarna i ekhagsmarken växa.

En stor del av reservatet utgörs av äldre skog (över 120 år), något som blir alltmer sällsynt i det övriga brukade landskapet. Med ökande trädålder ökar antalet ovanliga arter. Jägarskogens blivande reservat blir därför en viktig fristad för många arter samtidigt som skogen utvecklas positivt för ett rörligt friluftsliv. Både den stora barrskogen i norr och ekhagen är kring 140 år eller mer. Enstaka träd är ännu äldre. I sumpskogen, som ligger i den norra delen av reservatet, daterades en tall till ungefär 1790 (ca 220 år gammal) och vid stranden borrades en tall från tidigt 1800-tal (ca 190 år gammal).

De kulturhistoriska bevarandevärdena är stora i området. De gamla utmarksgränserna är av stort värde om vi vill återknyta till det gamla bruket i delar av reservatet. Ett sådant bruk skulle ge ett stort mervärde både för landskapsbilden, för besökare och för den biologiska mångfalden. Det äldre brukade landskapet var öppnare och innehöll färre träd. Kanske fanns en hel del hamlade träd av ask och lind, men inga tydliga hamlingsspår har hittats än så länge.

I tidigare undersökningar har en stor mängd svamparter har noterats. De allra flesta är vanliga arter men en grupp rödlistade har hittats både på 1980, 1990-talet (artportalen) och av Gunnar Isacson vid en snabb inventering (bilaga 1) av Jägarskogsudden år 2008. Den korta undersökningstiden till trots hittades 5 rödlistade arter. Mycket tyder på att många fler rödlistade arter kan finnas. Speciellt intressanta här är ädellövmiljöerna, aspar och i den äldre barrskogen i norr. Den ekdominerade udden klassades som "naturvärde" dvs. nära nyckelbiotopsklass vid SVS dåvarande inventering av nyckelbiotoper (1992-1998) och fick nyckelbiotopsstatus i december 2008 tillsammans med några mindre delar utanför denna. Sumpskogen är registrerad i sumpskogsinventeringen.

Naturvärdena är relativt dåligt kända vad gäller artspecifika inventeringar. På Artportalen kan man hitta uppgifter på artfynd från området. En stor mängd marklevande svamparter är noterade liksom ängs- och kulturanknutna kärlväxter.

Det finns idag ett antal inventerade arter i Jägarskogen varav nitton rödlistade arter:

Svenskt namn	Latin	Signalart Rödlistad	Inventerare och datum	Plats	Kommentar
aspbarkborrar	<i>Trypophloeus sp.</i>	(en av dem NT)	Isacsson 2008	Jägarskogs- udden	aspved m lång kontinuitet
Thomsons trägnagare	<i>Anobium thomsoni</i>	(f.d. rödlistad	Isacsson 2008	Jägarskogs- udden	tynande gran, kontinuitet
Blåmjölkig storskål	<i>Peziza saniosa</i>	NT	S-tälje s- klubb 1999 Törnquist 08	Hassellund	Nyckelbiotopinventering
Druvfingersvamp	<i>Ramaria botrytis, m fl Ramaria-arter</i>	NT	Isacsson 2008	Jägarskogs- udden	ostörd och artrik skogsmark
Kandelabersvamp	<i>Artomyces pyxidatus</i>	NT	Isacsson 2008	10H 2i 27	asplågor, lång kontinuitet
Kremlevaxskivling	<i>Hygrophorus russula</i>	NT	S-tälje sklubb 1999	10H 2i 26. Udden invid grov ek.	ek och hasselmiljöer.
Luddicka	<i>Inonotus tomentosus</i>	NT	Isacsson 2008	Jägarskogs- udden	granskog m lång kontinuitet
Lundvaxskivling	<i>Hygrophorus nemoreus</i>	NT	Törnquist 2008	10H 2i 26	Nyckelbiotopinventering
Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	NT	Törnquist 2008	10H 2i 26	Nyckel- biotopinventering
Scharlakansvaxsk- ivling	<i>Hygrocybe punicea</i>	NT	Isacsson 2008 s-tälje s-klubb1999	Jägarskogs- udden	beteshävd, äng, biologiskt kulturarv
Skeppsvarvsfluga	<i>Lymexylon navale</i>	NT	Isacsson 2008	Jägarskogs- udden	grov nydöd ekved, lång kontinuitet
Skruvbusksvamp	<i>Tremellodendropsis tuberosa</i>	NT	S-tälje s- klubb 1999	Hassellund mellan gård och udde	
Stor stekelbock	<i>Necydalis major</i>	NT	Isacsson 2008	Jägarskogs- udden	björk o asphögstubbar, lång kontinuitet
Svartnande kantarell	<i>Chantarellus melanoxeros</i>	NT	S-tälje s- klubb 1999	Jägarskogs- udden	
Veckticka	<i>Antrodia pulvinascens</i>	NT	Törnquist 2008	10H 2i 28	Nyckelbiotopinventering
Violett fingersvamp	<i>Clavaria zollingeri</i>	NT	S-tälje s- klubb 1999	Hassellund mellan gård och udde	
Stor stekelbock	<i>Necydalus major</i>	Rd RL			Björk och asphögstubbar
Blåfotad taggsvamp	<i>Sarcodon glaucopus</i>	VU	S-tälje sklubb 1999	Barrskog vid Yngern	ÅGP-art
Grangråticka	<i>Boletopsis leucomelaena</i>	VU	S-tälje s- klubb 1999	Parkerings- plats	granskogar, kalk- och betesgynnad
Gropticka	<i>Oligoporus guttulatus</i>	VU	Isacsson 2008	Jägarskogs- udden	granskog m lång kontinuitet

...vedbock	<i>Xylotrechus rusticus</i>		Isacsson 2008	Jägarskogs- udden	död grov aspved, lokalt förekommande
Aspvedgnagare	<i>Ptilinus fuscus</i>		Isacsson 2008	Jägarskogs- udden	aspved m lång kontinuitet
Barkticka	<i>Oxyporus corticola</i>		Törnquist 2008	10H 2i 27	Nyckelbiotopinventering
Blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>		Törnquist 2008	10H 2i 26	
Bolmörtskivling	<i>Entoloma sinuatum</i>		K Jaederfeldt 98 artportalen		
Dvärgtufs	<i>Leptogium teretiusculum</i>		Törnquist 2008	10H 2i 26	Nyckel- biotopinventering
Fällmossa	<i>Antitrichia curtipendula</i>		Törnquist 2008	10H 2i 29	Nyckel- biotopinventering
Grön sköldmossa	<i>Buxbaumia viridis</i>		Törnquist 2008	10H 2i 27	Nyckel- biotopinventering
Hagvaxskivlingar	<i>Hygrocybe spp.</i>		Törnquist 2008	10H 2i 26	Nyckelbiotopinventering
Hasselbarkborre	<i>Lymantria coryli</i>		Isacsson 2008	Jägarskogs- udden	hasselbuskar m död ved, kontinuitet
Hasselticka	<i>Dichomitus campestris</i>		Törnquist 2008	10H 2i 26, 10H 2i 27	Nyckelbiotopinventering
Lind	<i>Tilia cordata</i>		Törnquist 2008	10H 2i 26	
Lönnlav	<i>Bacidia rubella</i>		Törnquist 2008	Jägarskogs- udden	Nyckel- biotopinventering
Skriftlav	<i>Graphis scripta</i>		Törnquist 2008	10H 2i 26	Nyckel- biotopinventering
Tallticka	<i>Phellinus pini</i>		Törnquist 2008	10H 2i 27	Nyckelbiotopinventering

Rödlistade	Kunskapsbrist – DD (Data Deficient)	Försvunnen – RE (Regionally Extinct)	Hotade
		Akut hotad – CR (Critically Endangered)	
		Starkt hotad – EN (Endangered)	
		Sårbar – VU (Vulnerable)	
		Missgynnad – NT (Near Threatened)	
		Livskraftig – LC (Least Concern) Rödlistas ej	

Hotkategorier enligt "Rödlistade arter i Sverige 2005 -Ed.: Gärdenfors, U., 2005"

Betesmark

I sydöstra och mellersta delen av Jägarskogen finns två inhägnade öppna marker som idag används till hästbete. Den norra fällan är en före detta slåttermark som omförts till åkermark, troligen under 1800-talet. Den södra betesmarken är uppdelad i två sektioner. Den norra sektionen är trädbevuxen med framför allt ek och används frekvent som rasthage för hästar. Den södra hagen är en öppen före detta slåttermark som omförts till åker och som använts mindre frekvent. På flera ställen finns fina bryn/kantzoner med spärrgreniga lövträd och buskar. Både i norr och i söder finns vinterrasthagar. All idag betad mark är kraftigt påverkad av gödsling.

Vatten

Jägarskogen har en lång strandlinje mot sjön Yngern. Sjön är en stor och djup källsjö med många vikar och öar och näringsfattigt vatten men med en högre artrikedom än många andra näringsfattiga sjöar i landet. Bland annat påträffas sjöhjortron *Nostoc zetterstedtii*. Sjön har klassats som riksintresse för naturvården (karta 1). Vattnet är mycket rent och klart. I sjön finns sällsynta och känsliga arter som exempelvis gul forsslända och fisken nissöga. Längs östra delen av strandkanten växer vass. Hela den övriga sträckan har sand och grusbotten, där så kallade kortskottsväxter dominerar med arter som notblomster, strandpryl och braxengräs.

1.5 Friluftsliv

Jägarskogen är ett viktigt friluftsområde för invånarna i Nykvarn och har använts frekvent under lång tid. Här promenerar man, joggar och utövar sitt frilufts- och naturintresse eller bara kopplar av. Området är ett vanligt utflyktsmål för strövtåg längs det välplanerade stigsystemet som kan avslutas med en picknick eller grillning vid sjön.

Jägarskogen ligger på gångavstånd från centralorten. Den nyanlagda parkeringsplatsen har möjliggjort att man enkelt kan besöka området med bil. Det varierande landskapet med ekhagmark, sumpskog, de äldre barrskogar och sjön Yngern ger området stor attraktionskraft och höga upplevelsevärden. Här finns dessutom ett stort pedagogiskt värde inom räckhåll för bland annat skolorna i Nykvarn. Ur ett hälsoperspektiv är det positivt att fler lockas att enkelt kunna ta sig ut i naturen för olika aktiviteter.

Under 2008 har Jägarskogens friluftsvärden utvecklats. Genom en upprustning av infrastrukturen i området har rekreationsvärdet stigit. Den barnvagnsanpassade slingan har gjort det möjligt för fler att ta sig ut i naturen. De nyligen iordningställda grillplatserna används redan flitigt. Vindskyddet används som skydd för väder och vind och till övernattningar. Yngern är en mycket populär skridskosjö och vindskyddet är en välbesökt rastplats för skridskoåkare och skidåkare vintertid.

1.6 Nuvarande bebyggelse och anläggningar

Ingen bebyggelse finns i området. Av anläggningar iordningställda för friluftslivet finns parkeringsplats, informationsskyltar, vindskydd, grillplatser och vandringsleder.

1.7 Planer och förordnanden

Riksintresse

Sjöns goda vattenkvalitet samt områdets storlek, variation och ostördhet utgör stora naturvärden och sjön är som nämnts ovan klassad som riksintresse (karta 1). Södra Jägarskogens fastland (skötselområde 10, 11, 12 och 13) sticker ut som en udde i sjön och ingår i Yngernområdet.

Nyckelbiotoper

Skogsvårdstyrelsen har registrerat tre nyckelbiotoper och ett naturvärde i Jägarskogen (karta1):

- 10H2i28: Ängsgranskog längst i sydväst, skötselområde 10.
- 10H2i26: Den ekdominerade udden, tidigare naturvärde, skötselområde 12.
- 10H2i27: Blandskog med stort ädellövinslag strax norr om den ekdominerade udden, mestadels inom skötselområde 11.
- Naturvärdesobjekt 10H2i209 består av några äldre ekar och lindar inne i yngre granskog strax S om inägan, del av skötselområde 9.
- Sumpskogen (skötselområde 2) har noterats i Sumpskogsinventeringen.

2 Plan för reservatets skötsel

2.1 Syftet med reservatet

Syftet med Jägarskogens naturreservat ska vara att bevara och utveckla ett varierat skogsområde med höga naturvärden och stor betydelse för friluftslivet. Sällsynta och hotade arter ska särskilt vårdas. På sikt skulle en återgång till traditionellt bruk med lågintensiv plockhuggning och utmarksbete gynna områdets skogsbetesstrukturer och arter knutna till dessa. Områdets värde för det rörliga friluftslivet ska stärkas och utvecklas.

Syftet ska uppnås genom att:

- skogen undantas från skogsbruk
- de barrskogsdominerade delarna i huvudsak lämnas för fri utveckling
- försiktiga naturvårdsåtgärder för att bevara äldre asp och hävdpräglade träd genomförs i de kulturpräglade barrskogarna
- delar dominerade av ädellövträd sköts främst genom bete och slåtter
- förutsättningarna för det rörliga friluftslivet stärks genom enkla anordningar som ska möjliggöra naturupplevelser

2.2 Övergripande skötselåtgärder i naturreservatet.

Skötsel för att gynna både friluftsliv och naturvård går ofta mycket bra att kombinera. I skötselplanen finns två strategier för att utveckla områdets natur- och friluftsvärden.

Den varierade, ofta glesa skog som många av Jägarskogens sällsynta arter föredrar, upplevs ofta som attraktiv av besökare. Framkomligheten på stigar underhålls kontinuerligt genom rensning från fallna träd och stora grenar. På längre sikt krävs också markarbeten eller spångar för att hålla stigar gångbara på våta platser.

Skötseln inriktas på att bibehålla variation både inom och mellan områden. Skog och träd måste tillåtas nå höga åldrar, samtidigt som luckor och ungträd måste få uppkomma. Effekter av tidigare ensartad inriktning på ett eller två trädslag i plantager eller hyggen måste minska genom gynnande av flera trädslag och åldersspridning. Mångfald av trädslag är en grundförutsättning för annan mångfald och upplevs positivt av besökare. I några skötselområden rekommenderas att man låter naturen ha sin gång genom s.k. fri utveckling.

Skötselmetoderna ska inte missgynna områdets natur- och friluftsvärden och får gärna vara småskaliga och traditionsanpassade. Det kan röra sig om plockhuggning, ringbarkning, hamling eller bete där målet är att öppna upp igenväxande skogsbeten eller inägobackar. Om de långsiktiga rekreations- och/eller naturvärdena gynnas kan man på enstaka platser öppna upp gläntor inte minst i barrplantager. Skötselåtgärder kan ha som mål att gynna gamla eller framtida ekar och andra lövträd som idag finns inne i barrskogen. Gamla inägomarker sköts i första hand genom slätter på slät mark och efterbete. Nyhamling av främst ask, lind och björk föreslås på inägobackar och på sikt kanske också i tidigare utmark.

Återinfört bete och slätter i de mer kulturpräglade delarna är ett exempel på skötsel som är positivt både för besökare och ovanliga arter. I denna skötselplan bedöms dock utrymmet för en mer omfattande beteshävd inkluderande utmarker eller skogsbeten inte vara realistiskt. Betesbränning kan vara en lämplig restaurerande åtgärd som gynnar ovanliga insekter och kärlväxter.

I anslutning till vägar, anläggningar för friluftslivet och kulturmiljövärden måste extra hänsyn tas vid skötseln. Skötselåtgärderna får inte medföra skador på träd, mark och fornlämningar eller påverka värdena på ett sätt som inte är förenligt med reservatets syften, tex. ändra hydrologin eller i onödan störa friluftsliv eller fauna. Lättare markstörning vid skötsel av naturreservatet som betesdjurs tramp och bökande kan däremot vara positivt.

En viktig restaureringsåtgärd är att låta äldre diken växa igen i sumpskogen, eller t.o.m. aktivt lägga igen diken. Då kan man på sikt få tillbaka en intressant och numera ovanlig skogstyp med mer vatten och glesare trädskikt.

I samband med eventuell barkborrebekämpning eller andra, i skötselplanen angivna åtgärder, så anger förvaltaren plats för tillfällig virkeslagring..

2.3 Skötselzoner

Reservatet är indelat i fyra skötselzoner som består av flera bestånd (karta 2). Dessa zoner har beteckningarna B = Barrskog/blandskog, SU = sumpskog, Ä = ädellövskog/åkermark och V = vattenområde.

2.3.1 Skötselzon B, barr- och blandskog

Skötselområdena 1, 3-6 och 8-11.

Beskrivning

Den barrblandskog som växer i Jägarskogen är en tidigare skött skog men med stor övervikt mot gamla bestånd. Riktiga naturskogsstrukturer är relativt få men inte frånvarande. Volymen död ved är uppenbart ganska lågt men stor potential finns att på kort sikt öka volymen. Några bestånd finns med 10-20-årig ungskog, och kvarlämnade frötallar främst i skötselområde 3.

De äldre skogspartierna är minst 140 år, vilket är ovanligt hög ålder i södra Sverige. De står på tröskeln till att utveckla stora naturvärden, inte minst genom sitt inslag av äldre asp här och där. Björk är det vanligaste lövträdet i barrskogen med asp på andra plats. Ek och al är ganska vanliga. Asp med höga naturvärden finns relativt rikligt. Flera rödlistade arter påträffas både på asp men också i form av marklevande svampar. Inventeringar av vedlevande arter saknas för denna del av reservatet. I framför allt den södra delen (skötselområde 6, 10 och 11) påträffas spår efter utmarksbete, som enbuskar och spärrgreniga träd. Skötselområden med begynnande naturskogsvärden lämnas orörda eller med skötsel som syftar till att utveckla naturvärdena.

Det är känt att en stor mängd rödlistade arter är knutna till död ved i solexponerade lägen på hyggen vilket kan motivera luckhuggning i enstaka delar av de äldre bestånden. Luckor bildas nu (2009) av barkborreangrepp, men kan också uppkomma genom andra naturliga störningar eller aktiva skötselåtgärder.

Den höga åldern i delar av barrskogen talar för att området inom kort kommer att utveckla substrat och strukturer för en mängd rödlistade vedlevande arter, främst ur gruppen lättspredda men substratbegränsade arter. Förmodligen saknas i området många arter som är mer svårspredda och/eller de som kräver riktigt lång kontinuitet, liksom arter som kräver riktigt gamla träd och ihåliga träd, speciellt för arter som lever på ek. Får området utvecklas och skötas i riktning mot naturskog och/eller skogsbete med äldre träd kommer det troligen ganska snart (2-4 decennier) utveckla många träd med gammelträdsstrukturer och därmed möjlighet att härbärgera dessa arter.

Bevarandemål

Målet för skötselzon B är att det sköts så att potentialen för biologisk mångfald stärks samtidigt som den utgör ett attraktivt besöksmål för friluftsliv. I området är huvudinriktningen att bibehålla framkomlighet på stigarna, bevara och utveckla naturskogsmiljöer, samt att skapa mer variation i öppenhet.

Gynnsamt tillstånd råder då

- död ved finns i olika nedbrytningsklasser och uppgår till minst 25 m³ ha i både skuggigt och soligt läge.
- gamla träd (över 150 år) finns spridda över hela arealen.
- hyggen med fröträd utvecklar en lövbrännestruktur, dvs den naturliga succession av trädarter som följer efter brand, genom självgallring och ljuskonkurrens. Fröträd bevaras som evighetsträd.

Skötsel

I huvudsak kan fri utveckling praktiseras inom hela zonen. Aktiva skötselåtgärder är i vissa delar lämpliga för att gynna naturvärden knutna till lövträd eller skapa variation i de yngre barrträdsplanteringarna. Ringbarkning kan användas som metod för att gynna vissa träd och skapa död ved.

Problem med granbarkborre som hotar naturvärdena inom reservatet kan hanteras enligt Gunnar Isacssons förslag (bilaga 1). Åtgärderna utförs först efter samråd med Skogsstyrelsens specialister för naturvård och skogsskydd för att säkerställa att åtgärderna är i linje med reservatets syfte. Det är av yttersta vikt att lämna äldre, för barkborreangreppen harmlösa döda träd kvar (se www.skogsstyrelsen.se för noggranna instruktioner).

Att öka mängden död ved äldre än två år är även viktigt skötselåtgärd för att öka mängden naturliga fiender till granbarkborren, vilka börjar kolonisera död ved vid den åldern och framåt. Då har också granbarkborren övergett dessa träd.

Delar av zonen är nyckelbiotop (10H2i27, 10H2i28) eller naturvärde (10H2i29) med separata detaljerade skötselöverslag utfärdade i samband med beslutet.

2.3.2 Skötselzon SU, sumpskog

Skötselområde 2 (område med särskilt högt naturvärde).

Beskrivning

Sumpskogen omfattar både en fattigare av mossetyp och en rikare av kärrskogstyp. Liksom många sumpskogar har den dikats ut och den del som förr var en skvatramosse har idag blivit blåbärsdominerad. Enligt trädborringar skedde utdikningen omkring 1905 och gav en kraftig tillväxtreaktion på mossens senväxta martallar samt föryngring av rakstammiga tallar. En levande f.d. martall kunde dateras som grodd i slutet av 1700-talet och visade på reaktion av dikningen 1905. I området hittas sällsynt fortfarande skvatram som indikerar att det varit betydligt öppnare förr. Det är tydligt att de flesta tallar föryngrats efter utdikningen, endast ett glest bestånd av martallar fanns innan dikningen. I skogen av mossetyp dominerar ännu tallen men graninslaget ökar gradvis utåt där bördigheten ökar. I kärrartad skog dominerar granen med inslag av al, björk och tall. Här finns liksom för övriga skogen en stor potential att utveckla substrat och strukturer för en mängd rödlistade vedlevande arter.

Bevarandemål

Målet är att sumpskogen återgår mer mot sitt mer naturligt blöta tillstånd före dikningen och att skogen utvecklas mot naturskog med många äldre träd och mycket död ved. En ökad försumpning kan gynna klibbal och bildning av alsocklar. Zonen utvidgas med skog ur tidigare bestånd nr 50 för att få en större skyddskappa och en större areal äldre skog som kan återgå till naturskog.

Gynnsamt tillstånd råder då intern beståndsdynamik och viss hydrologiskt betingad dynamik dominerar, död ved i alla nedbrytningsstadier och gamla träd finns över hela området.

Skötsel

I området gäller huvudsakligen fri utveckling där försumpning tillåts på naturlig väg eller genom en försiktig och långsam igensättning av diken. Ringbarkning kan göras för att gynna vissa träd (t ex al, asp, äldre tallar m.fl.) och i syfte att skapa död ved. En aktiv igenläggning i diket förutsätter en mer omfattande utredning av vattendomar och hur de hydrologiska förhållandena på grannfastigheterna påverkas.

2.3.3 Skötselzon Ä, ädellövskog och gräsmark

Skötselområdena 7, 12 och 13, där område 12 är område med särskilt höga naturvärden.

Beskrivning

Det finns både äldre och yngre ädellövskog i Jägarskogen främst med ek, lind och lönn och inslag av ask. Förekomsterna är koncentrerade till tidigare inägomarker och dess kantzoner.

De största förekomsterna av ädellövträd finns nere vid Jägarskogsudden och norrut utmed den inhägnade betesmarken. De ädla lövträden indikerar tillsammans med en mängd örter relativt goda markförhållanden. Inägohistoriken gör att vegetationen långa perioder varit fredad från tidigt hårt bete, vilket skapat dominans av lövträd och gynnat betesbegärliga örter.

En borring av en av de större ekarna visar på en föryngring kring år 1845-1850. Att döma av utseendet på ekarna ser de relativt jämgamla ut i den största klassen. Åldern 150-160 år är precis "på tröskeln" till den ålder då håligheter och andra strukturer börjar bildas i ekar.

Man kan alltså förvänta sig en ökning av antalet ovanliga och rödlistade arter i framtiden förutsatt att de finns i landskapet runtomkring, inom rimliga spridningsavstånd.

En hel del lind och andra ädellövträd finns i området. Några spår av hamling har inte hittats men lövtäkt är en mycket trolig tidigare användning av dessa träd.

Bevarandemål

Att zonen sköts med hänsyn till områdets långa tradition som inäga, med slätter på slät mark och efterbete på hela området. I området är huvudinriktningen att bevara en ek-, hassel-, och ädellövträdsdominerad lövängsrest.

Gynnsamt tillstånd råder då

- äldre/åldriga ekar med fria kronor finns över hela området och ljusa solöppna partier omväxlar med tätare.
- den tidigare slättergynnade vegetationen utvecklats över det mesta av arealen. 50 till 100 ekar har utvecklat håligheter.
- hamlad lind och lönn blir värdefulla håll- och substratträd och skapar förutsättningar att bevara överståndare av friväxt ek utan inväxning
- buskage av hassel, bärande buskar och hamlade träd koncentreras till de mer stenbundna områdena.

Skötsel

Basen i skötseln är slätter med bärgning på slät mark och efterbete i hela zonen.

Under en restaureringsfas med selektiv avverkning och röjning nyttjas djuren bättre med tidigt bete som begränsar återväxt av sly och ohävsvegetation. På några års sikt är målet att skötseln anknyter till den gamla traditionen med slätter på slät mark i juli, bärgning och efterbete.

Friställning, plockhuggning, ringbarkning eller hamling är aktuellt för att säkra förekomst av grov långlivad ek med fri krona. Dessa åtgärder ger samtidigt värdefulla hamlade stammar, eller död stående ved eller lågor. Även partiell ringbarkning kan provas som medel för att inducera hålröta och framtida död ved. Fällda stammar kan tjäna som faunadepåer för vedlevande insekter.

När man öppnar upp måste hasslarna beaktas. Döende grövre hasselstammar härbärgerar ofta rödlistade arter och äldre hassel får inte schablonmässigt röjas bort. Klenare röjningsris och toppar bör till en del sparas i området vid röjning, helst i solbelyst läge. En stor mängd rödlistade arter i grov ved lever också i klenved och ris. Vid flisning bör man tänka på att ta ut riset innan svärmning och äggläggning sker i de klena delarna.

Lövängens igenväxningsfas, där buskar hålls efter med flera års mellanrum, är viktig för många rödlistade arter. Detsamma gäller för hamlade träd som inte bör återhamlas med tätare intervall än 10 år. Nära rastplatsen och sjön finns en ljungbacke som är lämplig för naturvårdsbränning.

Framförallt vårtbjörkarna kan då utveckla mycket naturvårdsintressanta substrat samtidigt som gräs och ljung blir betesaptitliga. Skötselförslaget är i enlighet med nyckelbiotop 10H2i26 samt Gunnar Isacssons förslag (Isacsson, 2008).

2.3.4 Skötselområde V Vattenområde

I denna plan görs ingen skötselplan för vattenområdet.

2.4 Skötsel förslag områdesvis

Skötselområdena visas i karta 2

1. Äldre barrblandskog med enstaka aspar. Område med särskilt högt naturvärde.

- **Långsiktigt bevarandemål:** Variationsrik och inbjudande blandbarrskog med tall, gran, björk och ek och en med tiden ökad strukturell variation och ljusklimat. Rikligt med döda träd och död ved, både stående och liggande. De äldre träden är idag omkring 140 år, dvs. på gränsen till klassen "äldre skog" enligt Naturvårdsverkets definition. Det är mycket troligt att höga naturvärden kan utvecklas här på kort sikt. En uppgift om grangråticka (*Boletopsis leucomelaena*) finns med lokalangivelsen Jägarskogen N (Berit Sundqvist, 1988, Artportalen). Denna art kräver stor försiktighet och är troligen betesgynnad.
- **Skötselåtgärder:** Huvudsakligen fri utveckling med mindre undantag som försiktig plockhuggning med småskaliga metoder i anslutning till stig. Samtliga lövträd och buskar lämnas orörda. Gynnande av speciella trädindivider måste beaktas vid skötselåtgärder. Eventuell bekämpning av granbarkborre sker först efter samråd med Skogsstyrelsen för att detaljplanera behov och åtgärder. Vid dessa åtgärder kan man tillskapa död ved av enstaka tallar genom både fällning och ringbarkning. När faran för granbarkborre är över kan man aktivt tillskapa död ved också av gran vid planerade skötselåtgärder. Efter år 2030 är det troligt att rödlistade arter kommer att kolonisera träd och döende träd i denna del (när träden är kring 160-170 år gamla), om de inte redan finns idag. Efter 2030 begränsas skötseln till att bibehålla stigen gångbar, dvs. upprepning från fallna träd och inväxande sly. Att lämna hela beståndet till fri utveckling är inte principiellt fel, luckbildning kommer att ske på naturlig väg, men förmodligen längre fram i tiden.

2. Äldre talldominerad skog mestadels på fuktig-blöt mark, påverkad av dikning. Område med särskilt högt naturvärde.

- **Långsiktigt bevarandemål:** En naturlig sumpskog med naturlig dynamik. Här finns enstaka tallar upp till 220 års ålder. Större lövträdsandel (klibbal, björk främst).
- **Skötselåtgärder:** Huvudsakligen fri utveckling. Diken som avvattnar området kan lämnas till långsam naturlig igenslamning, eller kan alternativt sättas igen aktivt. Igengrävningen bör i så fall göras med förnuft eftersom det är bättre att uppdämning och översvämning sker långsamt och kontinuerligt.

3. Ung tallskog på hygge (ca 15 år) med överståndare av äldre tall (ca 140 år). I skötselområdet finns inslag av yngre ek.

- **Långsiktigt bevarandemål:** En lättillgänglig äldre tallskog med stort inslag av lövträd.
- **Skötselåtgärder:** Småskaliga åtgärder för att utveckla den framtida tallskogen. Kring 2020 röjs lätt i ungskogen för att öka tillgängligheten och ge plats åt de träd som ska ingå i den framtida skogen. Gynna äldre tall och lövträd genom friställning. Samtliga äldre träd lämnas.

4. Yngre björkskog med inväxande gran på tidigare åker/äng.

- **Långsiktigt bevarandemål:** Ett glest genomsiktligt björkbestånd med naturlig dynamik. Stort upplevelse- och naturvärde.
- **Skötselåtgärder:** Huvudsakligen fri utveckling. För att gynna lövträdvärden kan dock en del gran röjas bort. Enstaka mindre och större granar sparas då för variationen men ljusinsläppet är prioriterat. Klenare björk kan tas ut i samband med åtgärden för att gynna vissa trädindivider. Död ved skapas vid åtgärden, liksom enstaka stamskador, gärna på solsidan av stammar. Alla andra trädslag sparas vid åtgärden. Ringbarkning av enstaka träd kan ge en mycket bra insekts- och hackspettsbiotop framöver.

5. Ung tallskog med inslag av gran, yngre triviallövträd, ek och enstaka grov asp.

- **Långsiktigt bevarandemål:** Grov solbelyst tall, asp, ek och björk. Av yngre träd danas individer genom riktad röjning och gallring.
- **Skötselåtgärder:** Enstaka framtidsträd bör röjas av fram inom kort. Fri utveckling och senare restaureringshuggning kring år 2025. Aspar hålls öppna i blickfång från stigen. Genomsikt till den öppna inägan höjer attraktiviteten. Beståndet kan lämnas till fri utveckling senare.

6. Bryn längs gammal utmarksgräns dominerat av gran med inslag av enstaka grova ekar.

- **Långsiktigt bevarandemål:** Spärrgreniga grova ekar och andra lövträd som övergår i vidkroniga hävdpräglade barrträd längre upp från åkerkanten, Buskskikt av hassel och bärande buskar och småträd.
- **Skötselåtgärder:** Gynna ekar genom friställning och hassel, bärande buskar och småträd genom selektiv röjning, gärna med höga stubbar eller ringbarkning.

7. Äldre öppen inägomark som idag är hägnad längs backdiket och betas av hästar. Kraftigt gödselpåverkad.

- **Långsiktigt bevarandemål:** Artrik slåttermark.

- **Skötselåtgärder:** 1-3 slåttertillfällen per sommar, alltid med bärgning, kan efter några år råda bot på närsaltsproblemen. När produktionen minskat kan insådd av slåttergynnad flora ske (i september, gärna under pågående bete vilket myllar fröna). Ängen hävdas därefter med skärande redskap i juli-augusti. Höet torkas på slag och bärgas. Marken efterbetas när skörden bärgats men skötsel utan efterbete är också möjlig. Tillskottsutfodring eller vinterbete är inte tillåtet i fällan.

8. Yngre granskog med stort inslag av tall och löv. Mot hållmarken finns äldre ekar och ett mindre område med ung blandskog (ca 10 år).

- **Långsiktigt bevarandemål:** Äldre ekar längs bergsrygg med på sikt halvöppet blandbestånd nedanför. Skogen bör öppnas betydligt för att stärka upplevelsevärdena.
- **Skötselåtgärder:** Huvudsakligen fri utveckling. Äldre träd (ekar och tallar) kan kräva punktinsatser (ringbarkning eller röjning) om de är trängda. Skötselåtgärder sätts in senast 2015. Bredkroniga exemplar gynnas och skapas. På lång sikt skapas en skiktad skog med inslag av gläntor. Traditionellt tidigt bete skulle vara gynnsamt. I norra delen mot väg så bör i inledningsskedet graninslaget reduceras så att framtida lövträdsindivider ges utrymme.

9. Yngre blandskog med stort inslag av äldre löv. Innehåller naturvärde 10H2i29. Område med särskilt högt naturvärde.

- **Långsiktigt bevarandemål:** Relativt öppen blandskog med dominans av ek och lind på inägonära delar.
- **Skötselåtgärder:** Huvudsakligen fri utveckling. Yngre gran och tall avverkas för att gynna vidkroniga hävdpräglade träd som trängda äldre hagmarksekar. Detta måste ske stegvis vid hård konkurrens. Ringbarkning mycket lämplig metod då de konkurrerande träden dör långsamt. Se förslag naturvärde 10H2i29.

10. Äldre grandominerad barrblandskog med rikligt inslag av äldre asp och kvardröjande skogsbeteskaraktär. Viktigt besöksobjekt. Innehåller nyckelbiotop 10H2i28. Område med särskilt högt naturvärde.

- **Långsiktigt bevarandemål:** Gran/aspskog med på lång sikt naturlig dynamik. Förmodat rödlistade arter har hittats knutna till asp.
- **Skötselåtgärder:** Huvudsakligen fri utveckling. Bibehåll gläntor och luckighet genom lågfrekvent ringbarkning och röjning. Öka ljusinsläpp och gynna trädindivider (särskilt asp). Rensning av fallna träd längs stigar.

11. Blandskog dominerad av tall, gran och asp samt enstaka grovgreniga ekar och gles hassel i buskskiktet. Nyckelbiotop 10H2i27. Område med särskilt högt naturvärde.

- **Långsiktigt bevarandemål:** Blandskog med bevarade aspar och vidkroniga träd.

- **Skötselåtgärder:** Punktinsatser som avverkning och ringbarkning görs för att gynna gamla aspar och hävdpräglade trädindivider. Bevara artrikedom i träd- och buskskikt och skapa artrika bryn mot inägan, genom att gynna bärande träd och buskar som rönn, nypon och hassel. Skötsel följer råd för nyckelbiotop.

12. Tidigare inägomark på Jägarskogsudden dominerad av ek. Området är delvis halvöppet. En tidigare åkermark finns i norr vars västra del sedan 40 år är planterad med ek. Förutom ek finns här inslag av lind, lönn, ask, björk och hassel i det lägre skiktet. Värdefulla träd och buskar med lång kontinuitet står på ojämn ofta stenig mark. Innehåller nyckelbiotop 10H2i26. Område med särskilt högt naturvärde.

- **Långsiktigt bevarandemål:** Halvöppen inägomark med åldrande solexponerade träd av många lövträdsarter. Hävdad med sent bete. Buskskiktet domineras av hassel och rönn. En av de mest besökta delarna av reservatet.
- **Skötselåtgärder:** Hävd i form av efterbete efter slåtter av släta ängsytor är målet för hävden på sikt. Under en restaureringsfas med beteshävd är tidigt årligt påsläpp att föredra för att bekämpa sly och förbättra förutsättningarna att röja. Efter ett par år kan man följa upp med röjningar av sentida igenväxningsvegetation. Nöt, får och kallblodshästar är lämpliga betare. Äldre hassel sparas regelmässigt. Gran kan ringbarkas, tall kan sparas i viss utsträckning. Utan bete blir resultatet igenväxning av lövträd, troligen negativt för värden förknippade med ek. Röjningar vart 3:e – 5:e år är då alternativet om man vill bibehålla öppen karaktär. Utan röjningar och/eller bete sker ofrånkomligen förlust av arter beroende av ek. Punktinsatser för att bevara utvalda träd öppna kan då vara ett bra alternativ. Vilket skötselalternativ man än väljer (inkl bete) är det viktigt att låta ersättningsträd (dvs. yngre lövträd av alla arter, särskilt ek) komma upp och bli nya hagmarksträd för att kunna härbärgera ovanlig fauna och flora i framtiden. Likaså kan man med fördel låta något mindre parti stå helt utan åtgärder där igenväxning får ske oavsett skötselalternativ. Röjningen ska göras selektiv här äldre hassel och bärande träd och buskar gynnas. Det är inte fel att spara enstaka fristående granar och tallar. Nyhamling av unga askar, lindar och lönnar med flera trädslag kan med fördel göras redan 2009. Toppfuggning av upp till 30 cm grov ask, lönn eller lind på 2 meters höjd kan vara ett alternativ till att helt fälla träden. Återhamling av unga träd vart 5:e år, grövre toppfuggna vilar 10-15 år för att valla över och klara ingreppet. Ung ek på tidigare åker kan helt eller delvis avverkas för att rädda på de gamla ekarna längs renarna och för att möjliggöra slåtter. Förslaget följer de detaljerade råden för nyckelbiotopen.

13. Äldre halvöppen inäga som idag delvis används för hästbete, gödselpåverkad.

- **Långsiktigt bevarandemål:** En artrik öppen äng. Mycket stort besöksvärde.
- **Skötselåtgärder** Tidig och upprepad slåtter med uppsamling kan efter några år råda bot på närsaltsproblemen. När produktionen sjunker kan insådd av slåttergynnad flora ske (september, under för att mylla fröna. Ängen hävdas därefter med skärande redskap i juli-augusti. Höet torkas på slag och bärgas. Marken efterbetas ihop med omgivande renar och skötselområde 12.

2.5 Åtgärder och anordningar för rekreation och friluftsliv

Mål för rekreation och friluftsliv

Målet är att skapa ett attraktivt område för rekreation och friluftsliv.

Gynnsamt tillstånd råder då föreslagna åtgärder i denna plan har utförts samt att befintliga och tillkommande anläggningar hålls i gott skick.

Huvudentré

Huvudentrén skall vara en naturlig utgångspunkt för olika aktiviteter. Här skall finnas en parkeringsplats, informationstavla och en sittgrupp.

Stigar

Det finns ca 3,5 km markerade stigar i Jägarskogen. Stigarna ska vara tydligt markerade på träden och ha riktningsvisare vid stigdelningar. Längs stigarna skall finnas pedagogiska skyltar och kartor. Stigarna i området är uppdelade på tre delar med olika grad av framkomlighet:

- Skogslingan (Norra slingan), en barnvagnsanpassad slinga närmast parkeringen i nordöstra delen av området. ca 1,5 km. Här skall råda mycket god framkomlighet.
- Naturslingan, en lättframkomlig stig som utgår från sydvästra delen av skogslingan. ca 1,5 km, Här skall råda god framkomlighet.
- Strandstigen, en lite vildare stig som utgår och ansluter till Naturslingas östra del. ca 0,5 km. Här skall råda god framkomlighet men med lägre krav än naturslingan. Till exempel kan lägre lågor (döda nedfallna träd) få ligga kvar på stigen.
- Förbudet i reservatets föreskrifter för motorfordon inom reservatets gräns gäller inte handikappfordon såsom eldriven rullstol.

Grillplatser

Vid sjön finns två grillplatser. Båda har en eldplats och en bänk och på den västligaste finns även ett vindskydd. Grillplatserna skall vid bete hägnas från för att inte bli tillhåll för djuren.

Stängselpassager

Om/när stängsling sker skall det finnas lämpliga stängselpassager där de markerade stigarna korsar stängslet.

Djurfria leder

Skyltar sätts upp för att informera besökare om aktuellt bete och djurslag. Längs stängslen brukar djuren skapa en lättgången och attraktiv stig som kan nyttjas av djurrädda eller hundägare på inägosidan under försommar och på utmarkssidan efter skörd.

Skötsel

Skötseln av området för att främja friluftsvärderna är förutom skoglig skötsel främst fokuserat på att bibehålla kvaliteten på de anläggningar och infrastruktur som finns i området. Detta betyder bland annat att tillse att grillplatser, vindskydd, parkeringsplats m.m. är i god kondition.

Stigmiljön är också viktig att sköta så att den hålls tillgänglig och att den bidrar till upplevelsen. Tillsyn och skötsel regleras av en separat driftsplan där tillsyns- och skötselintervall regleras.

2.6 Kulturlämningar

I jägarskogen består kulturmiljövärdena främst av resterna av det äldre odlingslandskapet och spåren av detta. Förutom de öppna markerna så finns gott om spår även i skogsmarken såsom skogsbete och rester av kolmilor.

2.7 Jakt och fiske

Jakt och fiske är en del av det historiska nyttjandet av Jägarskogen och ska kunna bedrivas även i framtiden. Dock kommer jakten att regleras så att man använder kopplad hund. Dessutom får inga skott avlossas inom reservatets gränser utan viltet får endast drivas. Jakt bör pågå vid max 5 st tillfällen under jaktåret och dessa ska förälmälas till förvaltaren (Nykvarns kommun).

Fiske får bedrivas med samma regler som gäller för fiske i övriga delar av Yngern.

2.8 Ridning

Mål för ridningen

Att kanalisera ridningen bort från gångstigarna utan att nämnvärt försvåra ridningen för hästgårdarna kring reservatet.

Åtgärder

Två ridstigar markeras för ridning och som ska ge god framkomlighet för häst med ryttare.

Ridstig

1. Från Jägarskogens Gård och norrut i östra kanten på reservatet.

Stigen kan delvis gå på gamla stigar, men en ny sträckning behöver också göras.

2. Det finns behov av en ridstig tvärs genom reservatet (genom skötselområden 8, 9, och 11).

Ridstigen är planerad och kommer att infogas i reservatskartor under 2009.

2.9 Utmärkning av reservatet

Reservatets gränser skall märkas enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.

2.10 Dokumentation och uppföljning

Basdokumentation av områdets naturvärden i form av artinventeringar behöver kompletteras.

De uppgifter som finns idag har framkommit i samband med korta och översiktliga inventeringar (t ex Nyckelbiotopsinventeringen, Gunnar Isacssons inventering 2008, svampinventeringar av privatpersoner).

Inventering av *vedsvampar*, *vedlevande insekter* och *trädlevande epifyter* med tonvikt på naturvårdsintressanta arter föreslås i första hand. Dessa inventeringar bildar en lämplig bas för framtida uppföljningar som förslagsvis görs vart 6:e till vart 10:e år. Riktlinjer för uppföljning i reservat är under utarbetande hos Naturvårdsverket. Andra undersökningar (men av lägre prioritet än ovannämnda) är t ex inventering av kärlväxtflora, fjärilsfauna, vattenundersökningar (djur- och växtvärld) samt andra inventeringar som kultur- och skogshistoria vilka delvis täckts av Essmyrens arbete (2004)

2.11 Reservatsförvaltning

Reservatsförvaltare är Nykvarns kommun.
Förvaltaren sköter övervakning och tillsyn, dokumentation av förvaltning samt reservatsförvaltningens ekonomi.

3 Källförteckning

Essmyren, Mikael 2004. Förstudie till naturreservatet Jägarskogen.

Isacson, G. 2008. Rapport. Artfynd och skötselråd för Jägarskogen, Nykvarn. Pdf-fil hos Skogssällskapet's Stockholmskontor.

Lybeck, J. 1940. Turingeboken: en sockenbeskrivning: utg. med anledning av Nykvarns bruk 350-årsjubileum

Löfgren, Mikaela, Skogssällskapet 2007. Detaljprojektering, Nykvarns kommun

Södertälje kommun, Miljökontoret 2004. Sjöar och vattendrag i Södertälje, Rapport juli 2004. PDF.

Turinge-Taxinge hembygdsförening, 2007. Torp i Turinge: inventering av 108 torp i Turinge socken, Nykvarns kommun, Stockholms län

Lantmäteriet 1824: Ströpsta och Nykvarns Säterier med underlydande Hemman och Torp

Muntliga uppgifter

Martin Lagerlöf, Skogssällskapet
Mikael Essmyren, Nykvarn kommun
Mikaela Löfgren, Skogssällskapet
Lennart Söderman, Hembygdsföreningen

Internet

ArtDatabanken, SLU, www.artdatabanken.se
Artportalen, www.artportalen.se
Industrihistoria i Stockholms län, www.lansmuseum.a.se/industri
Skogsstyrelsen, www.skogsstyrelsen.se